

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, כ"ד אב התשפ"ו

חולין צ"ט – לימוד מאיל נזיר, שיעורי ביטול שונים, ונתינת טעם של גיד הנשה

שאלות:

1. מדוע לא לומדים מזרוע איל הנזיר להתיר גם איסורי קדשים אחרים בשישים או במאה?

לימוד מאיל נזיר לשאר קדשים ומחלוקת השיעורים

◦ הגמרא מסבירה שלא לומדים מאיל נזיר להתיר קדשים שנתערבו (כמו נותר או פיגול) בשיעור 60 או 100, מפני שהתורה אמרה דין מיוחד בקרבן חטאת: "כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ" מלמד שכל הבלוע מאיסור קדשים מקבל את דינו, ואם היא פסולה גם הוא נפסל, ואם היא כשרה הבלוע מקבל את חומרת הדינים של הבלוע, למשל אם שלמים בלעו מחטאת הם נאכלים רק ליום ולילה כמותה, כלומר אין ביטול.

▪ הסיבה שמעדיפים ללמוד מהחטאת ולא מאיל נזיר כי שאיל נזיר נחשב "חידוש" (שהתורה התירה לבשל איסור עם היתר לכתחילה), ולא לומדים הלכות מחידוש. והגמרא מקשה כמו בדף הקודם אז איך למדנו לעניין ביטול ב 60 או ב 100, ומתרצת בהתאם שלמדנו רק להחמיר מדרבנן.

▪ רבינא מציע פירוש נוסף לדברי הבריייתא: "זהו היתר הבא מכלל איסור" זה בא ללמד שהתורה התירה בזרוע איל הנזיר גם את מקום החתך של הזרוע מהאיל, שבמקרים אחרים כמו למשל בעובר שהוציא את ידו מרחם אמו, נאסר גם מקום החתך.

2. האם כל האיסורים מתבטלים באותו שיעור?

שיעורי ביטול שונים

רב דימי שנה את המסורת שלפיה כל איסורי התורה בטלים במאה.

▪ אביי הקשה עליו ממשנה במסכת ערלה, שעוסקת בסוגי תערובות, ששם מצינו בסיפא שמין בשאינו מינו שהתערבו כגון גריסים של תרומה שהתערבו עם עדשים של חולין, אם הם לא נותנים טעם (למשל שכהן טעם אותם), האיסור יכול להתבטל ברוב של פחות מ 100, לעומת מין במינו ברישא של המשנה שדורש רוב של 100, אביי אומר שמן הסתם פחות ממאה זה רוב של 60 שמספיק! וקשה על רב דימי שאמר שהכל ברוב של 100?

רב דימי תירץ שברישא דרוש בפועל 101 כלומר 100 בלי האיסור, ובסיפא דרוש בסה"כ 100 ביחד עם האיסור, אבל לא מדובר על 60.

אביי הקשה אם ככה, ברישא שמדובר גם על שאור שמחמץ, איך הוא מצליח לחמץ בשיעור כל כך קטן של פי 101?

רב דימי שתק, ואביי תירץ עבורו ששאור שונה מפני שחימוצו קשה ומשפיע בשיעור מועט.

- האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
- **רב דימי אמר לאב"י** שזה הזכיר לו את דברי **רבי יוסי בר רבי חנינא**: ש"לא כל השיעורים שווים" – יש איסורים שנותנים טעם או משפיעים גם בכמות קטנה, ולכן שיעור ביטולם גדול יותר. למשל, **רבי יהודה** אומר שציר של דג טמא שיעור ביטולו קרוב לפי מאתיים (רביעית ציר בסאתים היתר).
הגמרא **מקשה** הרי לדעת **רבי יהודה** מין במינו בכלל לא בטל, אז איך ציר הדג הטמא בטל? הגמרא **מתרצת** שהציר הוא 'זיעא בעלמא' הוא לא בשר הדג, ולכן הוא בטל גם לדעת **רבי יהודה**.

3. האם גיד הנשה נותן טעם בתבשיל?

טעם בגיד הנשה

- המשנה בדף הקודם אמרה שאם ירך התבשלה עם גיד הנשה שבתוכה, הירך נאסרת אם הגיד נתן בה טעם. איך משערים אם הגיד נתן טעם?

רב הונא מפרש: כבשר המתבשל בראשי לפתות (העלים הירוקים שמעל לאדמה). כלומר, משערים אם כמות בשר בגודל הגיד הייתה נותנת טעם בכמות כזאת של לפתות. **רש"י** מסביר שראשי הלפתות מתוקים יותר, ולכן טעם הבשר ניכר בהם רק כאשר יש שיעור ממשי של נתינת טעם.

- המשנה **אמרה** שמשערים את גיד הנשה "כבשר בלפת". וכפירוש **רב הונא**, אבל בברייתא **רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה חולק** ואומר ש"אין בגידים בנותן טעם" (הגידים הם עץ בעלמא ואין בהם טעם) ואפשר להשליך אותם והשאר מותר.

- הגמרא מביאה מעשה שאדם שבא לשאול את **רבי חנינא** על ירך שנתבשלה עם גיד הנשה, שבתוכה. וכשהוא יצא החוצה הוא פגש בפתח את **רבי יהודה בר זבינא**. וכשהוא אמר לו **שרבי חנינא** התיר, **רבי יהודה בר זבינא** אמר לו לחזור ולשאול שוב את **רבי חנינא**. כשהשואל חזר, **רבי חנינא** אמר מי הוא זה שמצער אותי? ואמר לו למסור למי שיושב בשער: „שאין בגידים בנותן טעם”.

- כשהיו באים לפני **רבי אמי** בשאלה על ירך שהתבשלה עם גיד הנשה, היה שולח אותם ל**רבי יצחק בן חלוב** שהורה להיתר משמו של **רבי יהושע בן לוי**. **רבי אמי** עצמו לא סבר כדעת המתירים, אולם מאחר שההיתר נמסר בשם **רבי יהושע בן לוי**, הוא לא רצה למנוע מאחרים לסמוך עליו, ולכן שלח את השואלים אל החכם שמתיר.
- הגמרא מכריעה להלכה: שאין בגידים בנותן טעם. לכן, גיד שנתבשל בתוך קדירה בטעות – מסירים אותו והתבשיל מותר (אבל שומנו של הגיד נותן טעם ואוסר).

בסוף הדף הגמרא **מקשה** מדוע גיד הנשה שלא נותן טעם, לא בטל ברוב כשאינו ניכר בין גידים אחרים? והגמרא תדון בזה בדף הבא.